

Utdrag ur

TRÄKUMLA KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2009

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Träkumla kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av metall	Antikvarie Sara Strindevall
Inventarier av sten	Antikvarie Sara Strindevall
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Sara Strindevall

Källförteckning

Tidskrifter

Gotlänningen
Gotlands Tidningar

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby
Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
Inventering av inventarierna i Träkumla kyrka 1997, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.
Inventering av Träkumla kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.
Program för utvändiga reparationsarbeten på Träkumla kyrka, upprättat 1993 av arkitekt Jan Utas, Visby.
Program för invändiga reparationsarbeten på Träkumla kyrka, upprättat 1995 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.
Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.
Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
Stelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

- Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
 Sveriges Kyrkor, Gotland, band 3, Stockholm 1942.
 Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
 Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:
o 1150	Sannolikt en träkyrka på platsen. Madonnabild av trä. Dopfunt av Byzantios (SvK).
o 1250	Koret uppfördes (GK; SvK anger o 1220).
s 1200-tal	Långhuset och tornet byggdes. Muralmålningar (GK; SvK anger o
o 1277	1240).
1286	Sydportalen tillkom (SvK).
1287	Byggnadsår enligt Taxuslistan (SvK). Byggnadsår enligt Strelow samt äldre inskrift i kyrkan. Koret välvdes, glasmålningar i koret, S:t Olofsbild och helig diakon av trä (SvK).
1300-tal	Retabel (SvK).
o 1430-50	Muralmålningar i långhuset ("Passionsmästaren"), triumfkrucifix, träskulpturer (SvK).
o 1600	Predikstol (GK, SvK).
1683	Predikstolen målades (GK, SvK) och retabelt målades om (ATA).
1700-tal	Sakristian byggdes, korbänk (SvK).
1770	Kyrkklocka (SvK; ATA anger 1769).
1775	Bänkar (SvK).
1779-80	Bänkarna målades (SvK).
1785	Psalmnummertavla (GK, SvK).
1786-87	Dopfunten målades (SvK).
1847	Tak och torn i dåligt skick (Biskopsvisitation C. E. Hallström).
1861	Församlingen beslutar att överge kyrkan (GA).
1862	Förslag till ombyggnad av tornet av F. W. Scholander (SvK).
1863	Kungl. Maj:t godkände församlingens önskemål att överge kyrkan
1864	(GA).
1868	Kyrkan i mycket dåligt skick (P A Säve). Kyrkan lades öde (GK, SvK).
1917	Kyrkan restaurerad med ny tornhuv och nya tak, fogstrukna fasader och nytt portblad i norra långhusportalen (byggmästare Nils Pettersson, Visby). Reparation/nybyggnad av bänkinredning och predikstolstrappa. Predikstolstak, triumfkrucifix, dopfunt, altartavla, sakristiskrank m.m. återbördade till kyrkan från Gotlands fornsal (SvK). Muralmålningar och altartavla konserverade av konservator C Wilh Pettersson,

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:
	Stocksund. Triumfkrucifixet upphängt på triumfbågsmuren (tidigare på långhusets norra vägg). Trägolvl i kyrkorummet (ATA).
1918	Tramporgel (SvK), kamin (ATA).
1934	Ny kyrkklocka (Bergholtz; GA GKR).
1947	Den medeltida Mariabilden av trä återbördad till kyrkan (Gotl.).
1949	Installation av elektrisk uppvärmning och belysning (GF). Korbänken flyttad till tornrummet och sakristiskranket flyttat från korets nordöstra hörn det nordvästra (ATA).
1951	Restaurering efter förslag av arkitekt Lennart Tham, Stockholm: Rengöring av väggar och valv i kyrkorummet, konservering av predikstolen (konservator G. Lindström; Gotl.; GK).
1988	Retablet konserverades av Carl Henrik Eliason (GT).
1990	Glasmålning i Ö korfönstret konserverad (GF). Utvidgning av kyrkogården åt V (ATA).
1992	Ambo (GT). Faltaket på långhusets S sida omlagt på tät börkning av Byggnadshyttan.
1993	Flyttning av sakristiskranket till långhusets V del, återflyttning av korbänken till korets NV hörn (ATA).
1996	Utvändig restaurering. Projektör arkitekt Jan Utas, Gotlands fornsal. Entreprenör: Byggnadshyttan på Gotland (GF). <ul style="list-style-type: none"> - Tornhuvens stomme reparerades genom utbyte av bl. a. högbenen och remstycken. Ny panel. Rötskadade ljudgluggsbänkar utbytta och tjärade (GF). - Spirstocken utbytt i sin helhet (GF). - Nytt klockdäck av spontad panel (GF). - Ny börkning och nytt yttertak av falar på långhustakets norra takfall samt kortakets norra del. - Springan vid takfot mellan falar och undertak täckt med tjärad bräda på långhusets och korets S takfall (GF). - Fasaderna rengjorda, putsade och kalkade enligt särskilt program och särskild dokumentation (GF). - Socklar, hörnkedjor, och fönsteromfattningar behandlade med algdödande medel (GF). - Portaler rensade från löst fogbruk och omfogade med rent kalkbruk samt ordnat med avlopp för regnvatten (GF). - Restaurering av fönster, trasiga glasrutor utbytta, blyspröjsarna justerade och reparerade (GF). - Åskledaranläggning uppsatt (GF). - Tornhuven försedd med nya stegar och vilplan i trä, kor- och långhusvindarna försedda med inspektionsbryggor, trappor och stegar (GF). - Elbelysning monterat i tornhuven och på kor- och långhusvindarna (GF).
1997	Konservering av portaler och gravhällar, utfört av Stenkultur i Stockholm AB och Stenrestaurering (GF).
1998	Invändig restaurering. Projektör Jan Utas, Gotlands fornsal. Entreprenör: Byggnadshyttan på Gotland (GF).

ÅR **BYGGNADSEDEL ETC.:**

- Väggar och valv rengjorda, fuktskadade partier nerknackade och ersatt med ny puts, lösa partier i muralmålerierna stabiliserade, större delen av väggarna retuscherkalkade, medeltida måleri rekonstruerat (GF).
 - Samtliga golv utbytta mot nytt trägolv (GF).
 - Konservering av den fasta inredningen (GF).
 - Elvärmeanläggningen utbytt mot strålvärmare. Ny elcentral i torntrappan (GF).
- 2000 Ny orgel byggdes och färgsattes av Sune Fondell, Ålems orgelverkstad (GF).
- 2002 Reparation av fasader, utvärdering av putsproven från 1996. Entreprenör: Byggnadshyttan på Gotland (GF).
- 2004 Konservering av gravvårdar av Stenkultur i Stockholm AB (GF).
- 2005 Restaurering av kyrkogårdsmuren, omläggning av vissa murdelar, renovering av grindar, grindstolpar i ek byttes ut mot fur (GF).
- 2007 Taket tjärat (muntlig uppgift från förs.)

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B. G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Rohr, Gotlands kyrkklockor och ringnings seder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
Gotl.	Gotlänningen
GT	Gotlands Tidningar
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
o.	omkring
s.	sent
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland, bd III, 1942.
t.	tidigt